

MAJ

NOWA KULTURA

Praca własna przed spotkaniem

Ks. Franciszek Blachnicki, Oaza Rekolekcyjna Diakonii Ruchu Światło-Życie. Podręcznik

Właściwa droga jest taka: stawiając na pierwszym miejscu sprawę przemiany wewnętrznej człowieka przez Boga, dzięki kierowaniu człowieka ku Bogu, stawiając na pierwszym planie wartość komunii jako osobowego zjednoczenia z drugim człowiekiem, wartość wspólnoty wynikającej z kontaktu z Bogiem, nie ogranicza się zadań człowieka, chrześcijanina tylko do tych wymiarów, ale głosi się, że człowiek nowy, wchodzący w nową wspólnotę z Bogiem i braćmi, musi także tworzyć nową kulturę, to znaczy musi podejmować wszelkie wysiłki dla przekształcania, budowania nowego, lepszego świata. Ten nowy człowiek nie stawia przy tym żadnych granic swoim dążeniom; chce żeby wszystko w świecie, wszystko, co człowiek tworzy – było przeniknięte naczelnymi wartościami, jakimi są: nowy człowiek i nowa wspólnota. To jest koncepcja nowej kultury, którą w Ruchu Światło-Życie przyjmujemy jako element naszego ideału i naszego programu. Tę myśl wyraża symbol nowej kultury. Z zasady „Fos-Zoe” (Światło-Życie) - podporządkowania życia ludzkiego wymaganiom prawdy i życia Bożego - wyrasta najpierw nowy człowiek (symbol „Fos-Zoe” w kręgu - we wnętrzu człowieka tworzy się ta nowa rzeczywistość), ten nowy człowiek tworzy z innymi ludźmi nową wspólnotę (w symbolu: krąg splecionych rąk). To są dwie wartości naczelne: nowy człowiek i nowa wspólnota. Obie można sprowadzić do wspólnego mianownika, którym jest wartość komunii: osobowego zjednoczenia z Bogiem i z innymi ludźmi. Ta wartość naczelna musi promieniować (stąd w symbolu promieniowanie). Nowa kultura oznacza przenikanie wszystkich dziedzin życia wartościami nowego człowieka i nowej wspólnoty.

Budowanie kultury jest procesem, który zaczyna się wewnątrz człowieka, od jego odnowy, przemiany - od wychowania nowego człowieka. Nowy człowiek nie może być jednak samotny. Tylko wtedy będzie on nowym człowiekiem, kiedy będzie człowiekiem komunii - wspólnoty z innymi ludźmi.

Jeszcze zwróćmy uwagę na przymiotnik "nowy" w wyrażeniach "nowy człowiek", "nowa wspólnota", "nowa kultura". Jest on zaczerpnięty z Pisma świętego. Nie chodzi o nowość w znaczeniu "nowoczesność". Ludzie dzisiejsi są często zafascynowani tą nowością; chcieliby,

żeby wszystko było nowe, to znaczy inne w stosunku do tego, co było przedtem, dawniej; z pewną pogardą patrzą na rzeczy już przedawnione (na Zachodzie np. książki wydane przed trzema laty są już uważane za nieaktualne, a wszyscy rzucają się na to, co najnowsze). Objawia się wszędzie jakaś żądza nowości. Stawia się znak równości pomiędzy "nowy" a "lepszy", "doskonalszy", zakładając, że to co nowsze, musi być doskonalsze od tego, co było przedtem. U podstaw takiej oceny leży jakieś bezgraniczne zaufanie do idei ewolucji, postępu. Głosi się hasła postępu we wszystkich dziedzinach życia; głosi się teorię ewolucji, która mówi, że powstają coraz doskonalsze formy, przyjmuje się tę teorię w zakresie nieograniczonym, stosując do wszystkich przejawów życia ludzkiego, dochodzi się do tego, że ocenia się to, co jest historycznie młodsze zawsze jako lepsze. Stąd jakaś pogoń za nowością, nowoczesnością, za modą (bo moda ciągle coś nowego ludziom sugeruje). Stąd też dość powszechnie ludzie, zwłaszcza na Zachodzie, ulegają pewnemu schematowi myślenia, który stawia ich wobec alternatywy: konserwatysta - progresista. Wszystko próbuje się oceniać według tego schematu. Kiedy wybrano nowego papieża - Jana Pawła II, od razu pojawiły się spekulacje: czy on będzie papieżem konserwatywnym czy postępowym? Potem wnet pojawiły się zarzuty: jednak konserwatywny, bo staje w obronie życia dzieci nie narodzonych, bo nie pozwala na rozwody, na święcenia kapłańskie dla kobiet itp. (...)

Jeżeli mówimy: nowa kultura, nowa wspólnota, nowy człowiek, to musimy pamiętać, że słowo "nowe" czerpiemy z Objawienia Bożego, z Pisma świętego, gdzie jest mowa o nowym człowieku, o nowym stworzeniu, a w Apokalipsie powiedziane jest: Oto czynię wszystko nowe (Ap 21,5). Słowo "nowy" w Piśmie świętym łączy się z tajemnicą Wcielenia i Odkupienia człowieka, z nową rzeczywistością, którą jest Zmartwychwstanie Chrystusa. Ono konstituuje nowy porządek, który jest dla człowieka porządkiem ostatecznym.

Chrześcijańska teoria ewolucji jest inna niż ta, którą się nam sugeruje. Natura ludzka osiągnęła szczyt swojego rozwoju, swojego wyniesienia, doskonałości wtedy, kiedy Bóg ją przyjął, kiedy Bóg ją odnowił. W Zmartwychwstaniu Chrystusa człowiek osiągnął najwyższy szczyt, jaki może osiągnąć w swoim rozwoju, w swojej ewolucji. Dlatego Chrystus zmartwychwstały, nowy Adam, nowe człowieczeństwo - to jest ta rzeczywistość wiecznie "nowa", a w stosunku do niej wszystko będzie stare; nic nie może już prześcignąć tej rzeczywistości. Chrystus zmartwychwstały przez swojego Ducha daje nam udział już teraz w tej rzeczywistości. Ta rzeczywistość w nas już się może rozwijać, wzrastać - w tym sensie wzrasta w nas nowy człowiek, a wśród ludzi powstaje nowa wspólnota.

Jeżeli te wartości staramy się rzeczywiście wprowadzać we wszystkie dziedziny życia, jeżeli staramy się przenikać nimi wszystkie przejawy życia ludzkiego - kulturę, życie społeczne, gospodarcze, a nawet polityczne, to wtedy tworzymy nową kulturę. Nowy człowiek nie może nie tworzyć nowej kultury, bo człowiek jako osoba jest twórczy, musi wyrażać na zewnątrz te wartości, którymi żyje; musi te wartości wprowadzać w różne dziedziny życia. Ta twórczość nowego człowieka, inspirowana przez nowe spojrzenie człowieka, to właśnie jest nowa kultura. Dlatego działalność prawdziwie chrześcijańska, prawdziwie chrześcijańska obecność w świecie nie może zamknąć się tylko w sprawach wewnętrznych, ale we wszystkich dziedzinach

życia nowy człowiek musi podejmować inicjatywy zmierzające do wprowadzenia właściwego, Bożego ładu, nowy człowiek musi budować szeroko pojętą nową kulturę.

Tradycja i *aggiornamento*, Dossier końcowe, Synod 2021-2024, Europejskie Zgromadzenie Kontynentalne, Praga, 5-12 lutego 2023 roku, p. 62-65.

62. „Być może najbardziej wszechobecnym napięciem w Europie jest rosnąca przepaść między Kościołem a kulturą świecką. Aby pokonać tę przepaść, język Kościoła musi być dostępny dla wszystkich, bez rozwadniania przesłania Ewangelii” (Szkocja). Musimy zdać sobie sprawę, że „język wiary używany w Kościele często bardzo różni się od tego, co ludzie rozumieją i używają w codziennym życiu współczesnego społeczeństwa” (Holandia). W obliczu tego spostrzeżenia, pytanie „Czego Jezus Chrystus chce dziś od swojego Kościoła?”, sformułowane przez delegację portugalską, było różnie i często powtarzane.

Obawa przed zerwaniem z tradycją była szczególnie widoczna w odniesieniu do różnic między wrażliwościami teologicznymi dotyczącymi relacji między odwołaniem do tradycji a odczytywaniem znaków czasu. „Rozdźwięk między «tradycją» a «nowoczesnością» staje się coraz szerszy i coraz bardziej natarczywy. Jest to szczególnie bolesne w obszarze liturgii” (kraje nordyckie).

63. Wielu delegatów wzywało do szybkich i radykalnych zmian wynikających ze spotkania teologii z kulturą współczesną: „Musimy stać się Kościołem obecnym, który umie słuchać i być słuchanym. Przemiana Kościoła bez patrzenia tylko do wewnątrz, ale z otwarciem oczu na świat [... utrzymanie] podwójnego dynamizmu: procesu reformy wewnętrznej i odpowiedzi na wyzwania współczesnego świata, odnawiając i zachowując naszą tożsamość chrześcijańską” (Luksemburg).

64. Inni z dystansem odnosili się do wprowadzenia zmian, które mogłyby naruszyć integralność nauczania Kościoła. Na przykład delegacja rumuńska „ma nadzieję, że Kościół będzie otwarty na dialog ze światem, nie stając się «ze świata». Aby członkowie Kościoła wypowiadali się z odwagą i bez kompromisów w sprawach wiary i moralności”. Niektóre wypowiedzi wyrażały obawę przed niewłaściwą reformą Kościoła, która osłabiłaby przesłanie Ewangelii: „Uważamy, że nie jest właściwe, aby Kościół dostosowywał się do «świata» tylko po to, aby nie czuć się prześladowanym lub uważanym za «niemodny»” (Albania).

65. Także tutaj obecność napięcia między tradycją a *aggiornamento* bez bycia przez nie przygniecionym wymaga umiejętności dynamicznego wyrażania związków między tymi dwoma biegunami: „Wszyscy pragniemy rozwijać i wdrażać nowe pomysły, ale musimy

znaleźć równowagę między tradycją Kościoła a tym, co nowe” (Estonia). „Pilnym zagadnieniem wydaje się znalezienie mądrego porozumienia między rozbieżnościami a rozwiązaniami duszpasterskimi, które bez naruszania spójności doktrynalnej pozwalają na bardziej odpowiednią odpowiedź na współczesne wyzwania duszpasterskie” (Polska). Aby to osiągnąć, stwierdzono, że „należy zwrócić poważną uwagę na teologię żywej Tradycji (DV 8), która obejmuje, owszem, pamięć historyczną, ale także uważne rozeznanie i osąd ukierunkowany na nowe wyzwania naszego społeczeństwa. Punktem wyjścia jest więc słuchanie Ducha Świętego i rozeznawanie znaków czasu (GS 4), które odważnie wychodzi poza doświadczenie historyczne” (Czechy). Synodalność nie może być wykorzystywana i naginana do wspierania pozycji ideologicznych, ani też nie oznacza poświęcania każdej opinii wyrażonej podczas konsultacji. Jest to raczej dynamiczny sposób słuchania siebie nawzajem z pokorą i pełną otwartością serca na to, co podpowiada Duch Święty.

Pytanie do refleksji:

- Na czym polega nowa kultura? Na czym polega jej „nowość”?
- Czy dostrzegam rozdzźwięk między Kościołem a kulturą świecką? Między tradycją a nowoczesnością?

Spotkanie w grupie

1) Modlitwa na rozpoczęcie spotkania, dzielenie Słowem Bożym: Ef 4, 1-6

„A zatem zachęcam was ja, więzień w Panu, abyście postępowali w sposób godny powołania, jakim zostaliście wezwani, z całą pokorą i cichością, z cierpliwością, znosząc siebie nawzajem w miłości. Usiłujcie zachować jedność Ducha dzięki więzi, jaką jest pokój. Jedno jest Ciało i jeden Duch, bo też zostaliście wezwani do jednej nadziei, jaką daje wasze powołanie. Jeden jest Pan, jedna wiara, jeden chrzest. Jeden jest Bóg i Ojciec wszystkich, który [jest i działa] ponad wszystkimi, przez wszystkich i we wszystkich.” (Ef 4,1-6)

2) Odczytanie drogowskazu „Nowa Kultura”.

NOWA KULTURA polega na uwolnieniu człowieka od wszystkiego, co poniża jego godność, oraz na rozwijaniu wartości osoby i wspólnoty we wszystkich dziedzinach życia; jest ona dziś bardzo potrzebną formą świadectwa i ewangelizacji; moim świadectwem w tej dziedzinie będzie więc ofiara całkowitej abstynencji od alkoholu, tytoniu i wszelkich narkotyków oraz szerzenie kultury czystości i skromności jako wyrazu szacunku dla osoby.”

3) Dzielenie po lekturze tekstów.

- Jakie widzę obszary napięcia między Kościołem a kulturą, między tradycją a nowoczesnością?
- Co z przeczytanej lektury jest dla mnie światłem na dzisiaj, za którym pragnę iść?

4) Wątek synodalny

Współpraca

Z dokumentu: Tradycja i aggiornamento, Dossier końcowe, Synod 2021-2024, Europejskie Zgromadzenie Kontynentalne, Praga, 5-12 lutego 2023 roku, punkt 65: Także tutaj obecność napięcia między tradycją a *aggiornamento* bez bycia przez nie przygniecionym wymaga umiejętności dynamicznego wyrażania związków między tymi dwoma biegunami: „Wszyscy pragniemy rozwijać i wdrażać nowe pomysły, ale musimy znaleźć równowagę między tradycją Kościoła a tym, co nowe” (Estonia). „Pilnym zagadnieniem wydaje się znalezienie mądrego porozumienia między rozbieżnościami a rozwiązaniami duszpasterskimi, które bez naruszania spójności doktrynalnej pozwalają na bardziej odpowiednią odpowiedź na współczesne wyzwania duszpasterskie” (Polska). Aby to osiągnąć, stwierdzono, że „należy zwrócić poważną uwagę na teologię żywej Tradycji (DV 8), która obejmuje, owszem, pamięć historyczną, ale także uważne rozeznanie i osąd ukierunkowany na nowe wyzwania naszego społeczeństwa. Punktem wyjścia jest więc słuchanie Ducha Świętego i rozeznawanie znaków czasu (GS 4), które odważnie wychodzi poza doświadczenie historyczne” (Czechy).

Pytanie do dzielenia:

- Jak zachować równowagę między biegunami tradycji (bardziej chodzi w tym pytaniu o tradycję przez małe „t”) i *aggiornamento*? Jaki mamy na to wpływ?

5) Misja – zadanie

„NOWA KULTURA jest bardzo potrzebną formą świadectwa i ewangelizacji”.

Co dzisiaj będzie moim świadectwem w tej dziedzinie?

6) Modlitwa na zakończenie spotkania

Dziesiątka różańca – Ukoronowanie Najświętszej Maryi Panny

7) Modlitwa do Jutrzenki Wolności:

Maryjo, Niepokalana Jutrzenko Wolności, Jasnogórska Pani, przy której my, Polacy zawsze byliśmy wolni. Ty jesteś Źródłem Światła i Życia dla nas – ponieważ jako pierwsza z ludzi przyjęłaś Światłość Świata – Jezusa i poszłaś za Nim, oddając Mu w posłuszeństwie i miłości całe swoje życie, aż po krzyż.

Ty widzisz moją niewolę, która polega na tym, że często panuje we mnie ciemność błędu, niewiedzy, ułudy własnej wyobraźni i że żyję jeszcze dla siebie, opanowany pychą i miłością własną.

Wyzwól mnie, upraszając mi łaskę zanurzenia się wraz Tobą w jedynym świetle, jakim jest Jezus, który wie kim jestem, czego chce ode mnie Ojciec i co jest dla mnie dobre.

Wyzwól mnie, upraszając moc do zwyciężania egoizmu w przyjmowaniu krzyża i do życia dla Światła, dla Boga i braci przez bezinteresowną służbę i miłość. Spraw, aby w moim wnętrzu zajaśniało światło i wytrysnęło źródło życia.

Pomóż Mi poznać Prawdę, która mnie wyzwoli i pójść za Jezusem, abym nie chodził w ciemności, ale miał Światło Życia.

Amen.